

GEZINNEN OP DE VLUCHT: VERHALEN VAN VLUCHT, HEDEN EN TOEKOMST

Lucia De Haene

Faculteit Psychologie & Pedagogische Wetenschappen

Facultair Praktijkcentrum PraxisP

Gezinstherapeutisch aanbod in transculturele trauma-zorg aan vluchtelingen

TRANSCULTURELE TRAUMA-ZORG AAN VLUCHTELINGEN

SITUERING

- uitbouw hulpaanbod — band onderzoek/praktijk
 - doctoraatsonderzoek: ouder-kindrelaties in context van gedwongen migratie
 - samenwerking Faculteit Psychologie & Pedagogische Wetenschappen en Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Vlaams-Brabant (onder supervisie van Prof. dr. P. Adriaenssens)
 - inbedding Facultair Praktijkcentrum PraxisP, Huis Jeanne Devos
- gezinstherapeutisch aanbod — omgaan met de psychosociale gevolgen en betekenis van trauma en migratie in gezinsrelaties
- samenwerking met verwijzende instantie en breder zorgnetwerk (e.g., wijkgezondheidscentra, CAW, OCMW, opvangcentrum, school, psychiater, huisarts, gemeenschaps- en buurtinitiatieven)

GEZINNEN OP DE VLUCHT

I – Betekenisgeving aan pre- en post-migratie stressoren in gezinsrelaties

II – Zorg aan gevluchte gezinnen in de context van de gastsamenleving

GEDWONGEN MIGRATIE & PSYCHOSOCIAAL WELBEVINDEN

- Gedwongen migratie – cumulatie van stressoren in thuis- en gastland (e.g., Fazel et al., 2005)
 - pre-migratie trauma: politiek/etnisch geweld, vervolging, verlies
 - vlucht: mensensmokkel, gezinsseparatie, detentie, deprivatie
 - post-migratie stressoren: ontworteling, discriminatie, marginalisering, sociale isolatie, detentie

- Psychosociale gevolgen van gedwongen migratie (e.g., Betancourt et al., 2012; Montgomery, 2011; Norredam et al. 2009)
 - pervasieve impact pre-migratie trauma
 - rol van post-migratie stressoren in psychosociaal welbevinden
 - relatieve impact en interactie van pre-migratie trauma & stressoren in resettlement (e.g., Aragona et al., 2012; Carswell et al., 2012)

- Betekenisgeving aan pre- & post-migratiestressoren in gezinsrelaties?

PRE- EN POST-MIGRATIE STRESSOREN IN GEZINSRELATIES

Betekenisgeving aan pre- & post-migratiestressoren in gezinsrelaties?

- verhalen van vlucht
- verhalen van heden
- verhalen van toekomst

PRE-MIGRATIE & POST-MIGRATIE STRESSOREN IN GEZINSRELATIES

VERHALEN VAN VLUCHT

- **'silencing' trauma-communicatie** (e.g., Dalgaard et al., 2015, De Haene, Rober, Adriaenssens & Verschueren, 2012)
 - ouderlijke bescherming
 - cohesie binnen partnerrelatie
 - culturele strategie: 'actief vergeten'
 - behoud van culturele verbondenheid
 - 'the immigrant dream'
- **open trauma-communicatie** (e.g., Rousseau & Measham, 2007)
 - oriënteren van kinderen op toekomst
 - ondersteunen van beeld van een veilige, protectieve gastsamenleving
- **gemoduleerde disclosure** (Measham et al., 2010; Roubeni, De Haene, Keatley, Shah, & Rasmussen, 2015)
 - persoonlijke vs. collectieve betekenis
 - transgenerationale transmissie van trauma-geschiedenis als toekomstperspectief

PRE-MIGRATIE & POST-MIGRATIE STRESSOREN IN GEZINSRELATIES

VERHALEN VAN HEDEN

- **verlies & gemis in gedeelde gezinsverhalen** (e.g., Bek-Pedersen et al., 2006)
 - langdurige separatie van gezinsleden
 - sociale isolatie & disconnectie
 - deskilling & marginalisering

- **het negotiëren van culturele continuïteit en culturele verandering in gezinsrelaties** (e.g., Rousseau, Rufagari, Bagilishya, & Measham, 2004; Roubeni, De Haene, Keatley, Shah, & Rasmussen, 2015)
 - culturele verandering in gezinsrelaties
 - nadruk op culturele continuïteit in betekenisgeving

- **omgaan met discriminatie & stereotypering** (Rousseau et al., 2013)

- **gezinsconflict & -geweld in gezinsrelaties** (e.g., Chang et al., 2008; James, 2010)
 - herstel van patriarchale verhoudingen
 - de heropvoering van gezinsgeschiedenis van collectief geweld (Walter & Bala, 2004)

PRE-MIGRATIE & POST-MIGRATIE STRESSOREN IN GEZINSRELATIES

VERHALEN VAN TOEKOMST

- kind als brug naar gastland of vertegenwoordiger van culturele gemeenschap (e.g., Walter & Bala, 2004)
- toekomstperspectieven van kinderen als dragers van herstel (Roubeni, De Haene, Keatley, Shah, & Rasmussen, 2015)
 - schoolse trajecten
 - heropbouw van thuisland
 - morele erfenis van gezinsgeschiedenis van collectief geweld

ZORG AAN VLUCHTELINGEN IN DE CONTEXT VAN DE GASTSAMENLEVING

- **herstel van verbondenheid in relationele contexten** (De Haene & Rober, in press)
 - ombuigen van sociale isolatie naar sociale verbondenheid
 - trajecten in gastsamenleving: rol van school, arbeid, gemeenschap, cultuur- & vrijetijdsparticipatie
- **rol van culturele continuïteit in herstel na traumatisering**
 - behoud van culturele betekeniswereld: herstel van continuïteit in gefragmenteerd levensverhaal (Mekki-Berrada et al., 2011)
 - inschrijven van dialoog in divergente betekenis-kaders (Rober & De Haene, 2014)
- **praktijken van getuigen en herinneren**
 - balanceren tussen 'spreken' & 'zwijgen' (De Haene et al., 2012; Rousseau & Measham, 2007)
 - meerlagige verhalen van vlucht, heden en toekomst
 - voorbij maatschappelijk klimaat van wantrouwen en exclusie

ZORG AAN VLUCHTELINGEN IN ONZE GASTSAMENLEVING

Brief aan moeder en vader van Koerdisch-Syrisch gezin

Is het mogelijk dat zij die aan de overkant van de brug wonen
begrijpen wat ik zeg,
zonder dat ik de brug moet oversteken?

I. Kertesz, 'De verbannen taal'

GEZINNEN OP DE VLUCHT VERHALEN VAN VLUCHT, HEDEN EN TOEKOMST

Lucia De Haene

Faculteit Psychologie & Pedagogische Wetenschappen

Facultair Praktijkcentrum PraxisP

Gezinstherapeutisch aanbod in transculturele trauma-zorg aan vluchtelingen

